

სკოპინგის დასკვნა N39

30.07.2021

დაგეგმილი საქმიანობის დასახელება: ჰიდროელექტროსადგურის „სტორი 1 ჰესი“ მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება;

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: შპს „სტორი“;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: თელავის მუნიციპალიტეტი;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 04.06.2021;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გამა კონსალტინგი“.

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „სტორის“ მიერ წარმოდგენილია ჰიდროელექტროსადგურის „სტორი 1 ჰესი“ მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების სკოპინგის ანგარიში.

შპს „სტორის“ ჰიდროელექტროსადგურის „სტორი 1 ჰესი“ მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე 2018 წლის 7 მაისს გაცემულია საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის N2-316 ბრძანება გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ. აღნიშნული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებისა და შესაბამისი გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, ქ. თელავის მუნიციპალიტეტში, მდ. სტორზე დაგეგმილია ბუნებრივ ჩამონადენზე მომუშავე, 20.1 მგვტ სიმძლავრის „სტორი 1 ჰესის“ მშენებლობა და ექსპლუატაცია. ჰიდროენერგეტიკული გაანგარიშებით ეკოლოგიური ხარჯის ოდენობად განსაზღვრულია 0.33 მ³/წმ. ჰესის შემადგენლობაში გათვალისწინებულია სათავე კვანძი, ბეტონის ცილინდრული ფორმის კაშხალი, წყალსაგდები ნაგებობები, ზედაპირული წყალსაგდები, სიღრმული წყალსაგდები, გვერდითი ზედაპირული წყალსაგდები, წყალსაცავი, სადერივაციო გვირაბი, სადაწნეო მილსადენი, ძალური კვანძი და გამყვანი არხი. კაშხლის საპროექტო ნიშნული განთავსებულია მდ. სტორის კალაპოტის ვიწრო ხეობაში. ჰესის შენობაში წყლის მიწოდება გათვალისწინებულია გვირაბის საშუალებით. გვირაბის გამოსასვლელ პორტალთან მოეწყობა სადაწნეო აუზი, საიდანაც ჰესის შენობაში წყლის მიწოდება მოხდება სადაწნეო მილსადენის საშუალებით. ძალური კვანძის ტერიტორიის მოწყობა დაგეგმილია მდ. ეშმაკის დელესთან. ტურბინებში გადამუშავებული წყალი, სატურბინე გამყვანი არხით ჩაედინება უკან მდ. სტორში.

წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიში ეხება სტორი 1 ჰესის საბაზისო პროექტში შეტანილი ცვლილებების და ჰესის გამათანაბრებელ რეზერვუარში მდ. ეშმაკის დელეს წყლის დამატების საკითხს. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, მშენებლობის დროს ახლად გამოვლენილი გარემოებების გათვალისწინებით, გარკვეული ცვლილებები იქნა შეტანილი საბაზისო პროექტში, კერძოდ: შეიცვალა სტორი 1 ჰესის ზედა ქვედა ნიშნულები, საანგარიშო დაწნევა, ზედაპირული და სიღრმული წყალსაგდებების ნიშნულები და სხვა. მათ შორის შეიცვალა, ქვესადგურის ტიპი და ძაბვა, კერძოდ 35 კვ ძაბვის დახურული ქვესადგურის ნაცვლად მოეწყობა 110 კვ ძაბვის ღია ქვესადგური;

შეცვლილია გვირაბის პარამეტრები, კერძოდ თუ გვირაბის სიგრძე და დიამეტრი უნდა ყოფილიყო 2430/3.5 მ, წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშით გვირაბის სიგრძეა - 2441 მ, ხოლო დიამეტრი - 2.8 მ; შეიცვალა ასევე სადაწნეო მილსადენის დიამეტრი, რომელიც ნაცვლად - 1200 მმ-ისა იქნება 1800 მმ. ჰესის სადაწნეო აუზში მდ. ეშმაკის ღელეს წყლის დამატების გათვალისწინებით, გაიზრდება წყლის საპროექტო ხარჯი, ძალოვან კვანძში გათვალისწინებული აგრეგატების სიმძლავრე და აღნიშნულიდან გამომდინარე ჰესის დადგმული სიმძლავრე ნაცვლად 20.1 მგვტ-სა იქნება 33.6 მგვტ. სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია სტორი 1 ჰესის ტექნიკური მაჩვენებლების ცხრილი, სადაც ასახულია ჰესის პარამეტრები საბაზისო პროექტისა და პროექტში შეტანილი ცვლილებების მიხედვით. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ჰესის მშენებლობა დაწყებულია 2018 წელში და დღეისათვის შესრულებულია გვირაბის გაყვანის სამუშაოები; დაწყებულია კაშხლის სამშენებლო სამუშაოები; მოწყობილია გვირაბის გამოსასვლელ პორტალთან მისასვლელი საავტომობილო გზა და დაწყებულია გამათანაბრებელი რეზერვუარის სამშენებლო სამუშაოები; დაწყებულია ჰესის ძალური კვანძის და სადაწნეო მილსადენის სამშენებლო სამუშაოები. ზემოაღნიშნული გარემოების გათვალისწინებით დგინდება, რომ შპს „სტორს“ სტორი 1 ჰესის სამშენებლო სამუშაოების (კაშხლის მშენებლობა და გვირაბის გაყვანა) შესრულება დაწყებული აქვს შესაბამისი გზშ-ის ანგარიშით განსაზღვრული პარამეტრების დარღვევით. შესაბამისად, ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, სამინისტროში წარმოდგენილი დოკუმენტაცია შემდგომი რეაგირების მიზნით გადაგზავნილ იქნა სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტში.

დაგეგმილი ცვლილებების ფარგლებში ძირითადი საპროექტო ღონისძიება გულისხმობს მდ. ეშმაკის ღელეს წყლის დამატებას. კერძოდ, სტორი 1 ჰესისთვის დამატებითი წყლის ხარჯის მიწოდების მიზნით მდ. სტორის მარცხენა შენაკადზე, მდ. ეშმაკის ღელეზე დაგეგმილია ტიროლის ტიპის წყალმიმღების, წყალსაშვის, გამრეცხი ხვრეტის, მიმყვანი არხის, სალექარის, სადაწნეო აუზის, თევზსატარის, სადერივაციო მილსადენის მოწყობა.

მდ. ეშმაკის ღელეს წყლის დამატების პროექტისთვის სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ალტერნატივების ანალიზი, მათ შორის განხილულია სათავე ნაგებობის, სადერივაციო სისტემის ტიპების და სადერივაციო მილსადენის დერეფნის ალტერნატიული ვარიანტები. მდ. ეშმაკის ღელეზე დაგეგმილი **სათავე ნაგებობის განთავსებისათვის** განხილულ იქნა მდინარის ქვედა და ზედა ნიშნულები, საიდანაც უპირატესობა მიენიჭა მდინარის ზედა, 1275 მ ნიშნულს. აღნიშნული გადაწყვეტა შერჩეულ იქნა სტორი 1 ჰესის გამათანაბრებელ რეზერვუარში წყლის ჩაშვების უზრუნველყოფის მიზნით, ამასთან სათავე ნაგებობის 1275 მ ნიშნულზე მოწყობით ეკოლოგიურ ხარჯს შესაძლებელია დაემატოს ქვედა ბიეფში მდინარის რამდენიმე შენაკადის წყლის ხარჯი, რაც შეამცირებს წყლის ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედებას. წარმოდგენილი Shp ფაილების შესაბამისად სათავე ნაგებობის განთავსების მიახლოებითი GPS კოორდინატებია: X-542678.83, Y-4670686.24. **სადერივაციო სისტემის ტიპების ალტერნატივებიდან** (სადერივაციო არხი, გვირაბი, მილსადენი), ხეობის რთული რელიეფური პირობებიდან გამომდინარე უპირატესობა მიენიჭა მილსადენის და გვირაბის მოწყობის ვარიანტს. **სადერივაციო მილსადენის დერეფნისთვის** განხილულ იქნა ორი ალტერნატივა: I - მილსადენის დერეფანი განთავსებული იქნება ხეობის მაღალ ნიშნულებზე და მდ. ეშმაკის ღელეს წყლის ჩართვა მოხდება სტორი 1 ჰესის გამათანაბრებელ რეზერვუარში; II - სადაწნეო-სადერივაციო მილსადენი მოეწყობა მდინარის მარჯვენა სანაპიროს გასწვრივ და წყლის მიწოდება მოხდება პირდაპირ ჰესის შენობაში. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ვინაიდან - II ვარიანტის შემთხვევაში მილსადენი განთავსებული იქნება მდინარის კალაპოტის სიახლოვეს, სადაც მოსალოდნელია ზემოქმედება წყალთან დაკავშირებული ფაუნის სახეობების საბინადრო ადგილებზე, უპირატესობა მიენიჭა I ვარიანტს.

მდ. ეშმაკის ღელეს წყლის დამატების პროექტის ტექნოლოგიური სქემის მიხედვით, მდ. ეშმაკის ღელეს კალაპოტის დაახლოებით 1270-1275 მ ნიშნულზე დაგეგმილია ტიროლის ტიპის წყალმიმღებს მოწყობა, საიდანაც დაახლოებით 5500 მ სიგრძის და 1200 მმ დიამეტრის მილსადენით წყლის ჩაშვება მოხდება სტორი 1 ჰესის გამათანაბრებელ რეზერვუარში. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ტიროლის ტიპის წყალმიმღების შერჩევა განაპირობა საპროექტო ზონის ტოპოგრაფიამ, რელიეფმა, მშენებლობისათვის გამოსაყენებელმა სივრცემ, მდინარის წყლის და მყარი ნატანის ხარჯებმა. წყალმიმღების სიმაღლე იქნება - 2 მ. წყალდიდობისას მდინარის წყლის ნაკადის ნაწილის გატარება გათვალისწინებულია წყალმიმღებზე გადადინებით, ხოლო წყალსაშვიანი კაშხალი უზრუნველყოფს წყლის დანარჩენი რაოდენობის ორგანიზებულად გატარებას მდინარის ქვედა ბიეფში. წყალმიმღები კვანძის შემადგენლობაში გათვალისწინებულია საფეხურებიანი თევზსატარის მოწყობა, სიგრძით 53.10 მ. სათავე კვანძის შემადგენლობაში იქნება, ასევე მიმყვანი არხი და სალექარი. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, სათავე კვანძიდან მდინარის კალაპოტში მუდმივად გაშვებული იქნება ეკოლოგიური ხარჯი 0,20 მ³/წმ-ის ოდენობით.

მილსადენის განთავსება დაგეგმილია ახლად მოსაწყობი გზის დერეფანში. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საპროექტო საავტომობილო გზა და შესაბამისად სადერივაციო მილსადენის დერეფანი გაივლის მაღალი დახრილობის ფერდობებზე, სადაც საჭირო იქნება ჭრილების გაკეთება. საავტომობილო გზის სავალი ნაწილის სიგანე იქნება 4 მ, ფერდობის მხარეს გათვალისწინებულია წყალამრიდი არხების მოწყობა. მილსადენი განთავსებული იქნება საავტომობილო გზის ვაკისის ქვეშ. მილსადენისათვის მოწყობილი თხრილის სიღრმე იქნება 2.50 მ. საპროექტო ზონის რთული რელიეფური პირობებიდან გამომდინარე მილსადენის დერეფნის ოთხ მონაკვეთზე გათვალისწინებულია მცირე სიგრძის გვირაბების მოწყობა. ტექნიკური პარამეტრების მიხედვით, პირველი გვირაბის სიგრძე იქნება - 185 მ, დიამეტრი - 2.0 მ; მეორე გვირაბის სიგრძე/დიამეტრი - 175მ / 5.0მ; მესამე გვირაბის - 220მ / 5.0 მ; მეოთხე გვირაბის - 175მ / 5.0მ. პროექტის პირველ ეტაპზე გათვალისწინებულია საავტომობილო გზის, ხოლო შემდგომ სათავე ნაგებობის და სადერივაციო მილსადენის მოწყობა, რომლის პარალელურად განხორციელდება გვირაბების მშენებლობა. სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, მილსადენის საპროექტო დერეფნის რთული რელიეფური პირობების გათვალისწინებით საჭირო იქნება გეოდინამიკური პროცესების გააქტიურების პრევენციული ღონისძიებების გატარება. გვირაბის გაყვანის პროცესში აფეთქებითი სამუშაოების დროს წარმოქმნილი ვიბრაციის გავრცელებით გეოლოგიურ პროცესებზე ზემოქმედების შემცირება შესაძლებელი იქნება ბურღვა-აფეთქების ე. წ. „მწვანე ტექნოლოგიის“ გამოყენებით, რომელიც გულისხმობს აფეთქების მცირე მუხტების გამოყენებას.

მდ. ეშმაკის ღელეს წყლის სტორი 1 ჰესის გამათანაბრებელ რეზერვუარში ჩართვისთვის გათვალისწინებულია 18 თვე. გზის მშენებლობის და გვირაბის გაყვანის პროცესში წარმოქმნილი ფუჭი ქანების განთავსება მოხდება სტორი 1 ჰესის პროექტით შერჩეულ სანაყაროზე. დაგეგმილი საქმიანობის ფარგლებში გამოყენებული იქნება სტორი 1 ჰესის სამშენებლო ბანაკი და ინფრასტრუქტურა. მდ. ეშმაკის ღელეს სათავე ნაგებობის მიმდებარე ტერიტორიაზე გათვალისწინებულია მცირე ზომის სამშენებლო მოედანის მოწყობა, სადაც განთავსდება სათავე კვანძის მშენებლობისთვის საჭირო მანქანა-მექანიზმები, მათ შორის მოეწყობა ბეტონის კვანძი - 30 მ³/სთ წარმადობით.

ცვლილების პროექტის ფარგლებში სტორი 1 ჰესის მშენებლობის და ექსპლუატაციის პროექტით განსაზღვრული სასმელ-სამეურნეო დანიშნულების წყლის და შესაბამისად საყოფაცხოვრებო-სამეურნეო ჩამდინარე წყლების რაოდენობების ზრდას ადგილი არ ექნება. სამშენებლო ბანაკის წყალმომარაგება ხდება მდ. სტორის მარჯვენა ფერდზე არსებული წყაროს წყლით. სამეურნეო-ფეკალური წყლების შეგროვებისთვის, სამშენებლო

ბანაკის ტერიტორიებზე მოწყობილია დაახლოებით 15 მ³ ტევადობის საასენიზაციო ორმო, ხოლო სამშენებლო მოედნებზე განთავსდება ბიოტუალეტები. საასენიზაციო ორმოს პერიოდული გაწმენდა ხდება ქ. თელავის სპეციალური სამსახურის მიერ. სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად გვირაბების გაყვანის პროცესში წარმოქმნილი დრენირებული წყლების მართვის მიზნით გვირაბების პორტალებთან მოწყობა სალექარები, საიდანაც გაწმენდილი წყლის ჩაშვება მოხდება მდინარეში.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის შესახებ ინფორმაციის კანონმდებლობით დადგენილი წესით გავრცელება, მათ შორის ინფორმაცია განთავსდა სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, თელავის მუნიციპალიტეტის საინფორმაციო დაფაზე და ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ, საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში. ზემოაღნიშნული პროექტის სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით საჯარო განხილვა გაიმართა 2021 წლის 28 ივნისს, თელავის მუნიციპალიტეტის სოფ. ფშაველას ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში. საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, შპს „სტორი ენერჯის“, შპს „გამა კონსალტინგის“, ადგილობრივი მუნიციპალიტეტის, არასამთავრობო ორგანიზაციის (აისი) წარმომადგენლები, ასევე სოფ. ფშაველას და სოფ. ლეჩურის მაცხოვრებლები. საჯარო განხილვაზე ყურადღება გამახვილდა რამოდენიმე საკითხზე, მათ შორის მდ. ეშმაკის დელეს ღვარცოფულ ხასიათზე, სასმელი წყლის დაბინძურებაზე და მდინარის ამღვრევაზე, სოციალურ საკითხებზე. დაფიქსირებულ საკითხებთან დაკავშირებით განმარტებები გააკეთეს საქმიანობის განმახორციელებელმა, საკონსულტაციო კომპანიებისა და სამინისტროს წარმომადგენლებმა. კერძოდ აღინიშნა, რომ ღვარცოფის ან წყალდიდობის შემთხვევაში, ნამეტი ხარჯი და ნატანი ზემოდან გადავა დაბალზღურბლიან კაშხალზე ან გატარებული იქნება გამრეცხი ფარების საშუალებით. მდინარის სიმღვრივის პრევენციის მიზნით, გამრეცხი ფარების საშუალებით ნაკადი თანდათანობით იქნება გატარებული. სასმელ წყალთან დაკავშირებით განიმარტა, რომ საპროექტო ტერიტორიიდან საცხოვრებელი ზონის დაშორების გათვალისწინებით მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე ზემოქმედება სასმელი წყლების დაბინძურების კუთხით მოსალოდნელი არ არის. კომპანიის წარმომადგენლის განმარტებით წყლის ამღვრევა სტორი 1 ჰესის პროექტთან არ არის დაკავშირებული. საქმიანობის განმახორციელებელმა მზაობა გამოხატა სოციალური პროექტის განხორციელებასთან დაკავშირებით. მათ შორის სოციალურ-ეკონომიკურ საკითხთან დაკავშირებით აღინიშნა, რომ პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია სოფ. ლეჩურისთვის ელექტროენერჯის შეღავათის გაკეთება.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, პროექტთან დაკავშირებით სამინისტროში წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები არ წარმოდგენილა.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული კვლევითი სამუშაოების შედეგად, მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედების სახეები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზმ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზმ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 3.1. **გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზმის ანგარიშში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.**

4. **გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**

- სტორი 1 ჰესის პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი პირობების ცვლილების საჭიროების დასაბუთება;
- 2018 წლის 7 მაისის გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებითა და შესაბამისი გზმ-ის ანგარიშით განსაზღვრული სტორი 1 ჰესის პროექტის აღწერა;
- სტორი 1 ჰესის პროექტის ფარგლებში შესრულებული და მიმდინარე სამუშაოების შესახებ ინფორმაცია;
- დაგეგმილი ცვლილებების დეტალური აღწერა (მათ შორის პირვანდელი პროექტისა და დაგეგმილ ცვლილებებს შედარება, ცვლილების ანალიზის ამსახველი ინფორმაცია);
- საპროექტო ტერიტორიის, მათ შორის ჰესის შემადგენელი ინფრასტრუქტურული ობიექტების განთავსების ადგილების დეტალური აღწერა (საკადასტრო კოდები, ფართობი, Shp ფაილები, GPS კოორდინატები, გარემო პირობები);
- ჰესის ძირითადი ინფრასტრუქტურების დაშორება მოსახლეობიდან კონკრეტული მანძილების მითითებით;
- საპროექტო ობიექტის ერთიანი გენერალური გეგმა, მაღალი გარჩევადობით და შესაბამისი ექსპლიკაციით, სადაც დატანილი იქნება სტორი 1 ჰესის, მათ შორის დაგეგმილი ცვლილების პროექტის, შემადგენელი ყველა ინფრასტრუქტურული ობიექტი;
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები, შესაბამისი დასაბუთებით. მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა, ტექნოლოგიური ალტერნატივები, ინფრასტრუქტურული ობიექტების (სათავე ნაგებობის, სადაწნეო/სადერივაციო სისტემის, ჰესის შენობის) განთავსების ალტერნატივები, და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული ალტერნატივების აღწერა. **გზმ-ის ანგარიშის შესაბამის ქვეთავში, დეტალურად უნდა იქნეს დასაბუთებული ობიექტის განთავსების ალტერნატივებიდან შერჩეული ადგილმდებარეობის გარემოსდაცვითი, სოციალური, ეკონომიკური და ტექნიკური უპირატესობები;**
- სტორი 1 ჰესისთვის მდ. ეშმაკის ღელეს წყლის ხარჯის დამატების პროექტის დეტალური აღწერა;
- სტორი 1 ჰესისა და მდ. ეშმაკის ღელეს წყლის ხარჯის დამატების პროექტის ფარგლებში მოსაწყობი ინფრასტრუქტურული ობიექტების დეტალური აღწერა;

- ჰესის ძირითადი ტექნიკური პარამეტრების, მახასიათებლების ცხრილი და პროექტის განმარტებითი ბარათი, ყველა შემადგენელი ჰიდროტექნიკური ნაგებობის აღწერით;
- დეტალური ინფორმაცია მდ. ეშმაკის ღელეს სათავე კვანძებზე **თევზსავალი და თევზამრდი ნაგებობების** მოწყობის-ფუნქციონირების შესახებ. მათ შორის მოცემული უნდა იყოს თევზსავალის ჰიდრაულიკური გაანგარიშებები და თევზსავალის საპროექტო დოკუმენტაცია. **ამასთან, მნიშვნელოვანია დასაბუთებული იყოს თევზსავალის ეფექტურობა და მოცემული იყოს ბუნებრივ პირობებთან მიახლოებული გარემოს შექმნის შესახებ ინფორმაცია;**
- სათავე ნაგებობებიდან ეკოლოგიური ხარჯის საგანგებო მოწყობილობით (მილი, დიობი) გატარების უზრუნველყოფის ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;
- საპროექტო სათავე კვანძების პარამეტრების შესახებ დეტალური ინფორმაცია. მათ შორის სათავე კვანძის შემადგენელი ელემენტების აღწერა;
- სათავე კვანძების საანგარიშო დატვირთვის, მათ შორის სეისმური და ჰიდრაულიკური დატვირთვის პარამეტრების შესახებ ინფორმაცია;
- დეტალური ინფორმაცია პროექტის ფარგლებში გათვალისწინებული სადერივაციო/სადაწნეო სისტემისა და გამათანაბრებელი ავზის შესახებ. მათ შორის ინფორმაცია მდ. ეშმაკის ღელეს წყლის გამათანაბრებელ ავზში ჩართვის ტექნიკური გადაწყვეტის შესახებ ინფორმაცია;
- მილსადენების ტიპისა და პარამეტრების შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია. ამასთან, წარმოდგენილი უნდა იყოს მილსადენის განთავსების პირობების შესახებ ინფორმაცია;
- მოცემული უნდა იყოს დეტალური ინფორმაცია საპროექტო გვირაბის პარამეტრების შესახებ, მათ შორის დეტალური ინფორმაცია გაყვანის მეთოდის შესახებ. დეტალურად უნდა იქნეს განხილული გვირაბების გაყვანისა და შემდგომი ექსპლუატაციის საკითხები;
- წარმოდგენილი უნდა იყოს გვირაბების შერჩეული მეთოდით გაყვანით რისკების შესაძლო გააქტიურებისა და მათი მართვის ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია გვირაბების გაყვანის შედეგად წარმოქმნილი ნაჟური წყლების მართვის შესახებ. მათ შორის მოცემული უნდა იყოს ინფორმაცია გვირაბის შესასვლელ და გამოსასვლელ პორტალთან მოსაწობი სალექარებისა (სასედიმენტაციო გუბურა) და სალექარიდან წყლების ორგანიზებული გაყვანის შესახებ;
- ინფორმაცია ცვლილების პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი გზის მოწყობის შესახებ, შესაბამისი პარამეტრების და მოწყობის გეგმის მითითებით. მათ შორის დეტალური ინფორმაცია ფერდობის ჩამოჭრის სამუშაოების და მოსალოდნელი ზემოქმედების, გეოდინამიკური რისკების მართვის საკითხების შესახებ;
- სტორი 1 ჰესის ძალური კვანძის შესახებ დეტალური ინფორმაცია, შესაბამისი პარამეტრების მითითებით;
- დეტალური ინფორმაცია 110 კვ ძაბვის ქვესადგურის შესახებ. მათ შორის ინფორმაცია ქვესადგურის ტიპის და ფიზიკური მახასიათებლების, შემადგენელი ელემენტების შესახებ;
- ინფორმაცია გამომუშავებული ენერჯის შეკრებისა და ქსელში ჩართვის შესახებ;
- პროექტის ფარგლებში გათვალისწინებული ზეთდამჭერი ორმოების, სანიაღვრე და ავარიული ზეთშემკრების სადრენაჟე სისტემების მოწყობის შესახებ ინფორმაცია, შესაბამისი პარამეტრების მითითებით;

- პროექტის ცვლილების ფარგლებში წყალმომარაგება-წყალარინების საკითხების შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის, სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო, ტექნიკური და სანიაღვრე წყლების მართვის საკითხები;
- პროექტის ფარგლებში გათვალისწინებული ბეტონის კვანძის შესახებ ინფორმაცია შესაბამისი ფიზიკური მახასიათებლების მითითებით. ამასთან, ბეტონის კვანძის ექსპლუატაციის ეტაპთან დაკავშირებული ზემოქმედების საკითხები;
- მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე წარმოქმნილი ნარჩენების და მათი მართვის შესახებ ინფორმაცია;
- დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა, მათ შორის დასაქმებულთა შორის ადგილობრივი მოსახლეობის წილი, ასევე პერსონალის პროფესიული და ტექნიკური სწავლების შესახებ ინფორმაცია;
- პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი სოციალური პაკეტების შესახებ ინფორმაცია;
- მნიშვნელოვანია წარმოდგენილი იქნეს - პროექტთან დაკავშირებით ადგილობრივი მოსახლეობის ინფორმირების, მათი პოზიციების, დამოკიდებულების, აზრის გათვალისწინების ამსახველი ინფორმაცია;
- საქმიანობის შეწყვეტის შემთხვევაში, საქმიანობის დაწყებამდე არსებული გარემოს პირვანდელი მდგომარეობის აღდგენის შესახებ ინფორმაცია;

4.1. პროექტის ფარგლებში შესასრულებელი სამუშაოების შესახებ ინფორმაცია, კერძოდ:

- სამშენებლო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია, შესაბამისი ვადების მითითებით. სამშენებლო სამუშაოების გეგმა-გრაფიკი;
- მისასვლელი გზების მოწყობის საჭიროების შემთხვევაში მოცემული უნდა იყოს ინფორმაცია, შესაბამისი პარამეტრებისა და მოწყობის სქემის მითითებით, ამასთან მოცემული უნდა იყოს აღნიშნული გზების მშენებლობასთან-რეაბილიტაციასთან დაკავშირებული ზემოქმედების საკითხები და შესაბამისი პრევენციული, საკომპენსაციო/შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
- მშენებლობის პროცესში წარმოქმნილი ფუჭი გრუნტის/ქანების რაოდენობა და მათი მართვის საკითხები, მათ შორის ყურადღება გამახვილდეს გვირაბის გაყვანით წარმონილი ფუჭი ქანების მართვის საკითხებზე;
- ფუჭი ქანების/გრუნტის განთავსების მუდმივი/დროებითი ადგილების (სანაყაროები) შესახებ ინფორმაცია და შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტაცია, სანაყაროს ფართობისა და GPS კოორდინატების მითითებით;
- მოცემული უნდა იყოს ინფორმაცია გამონამუშევარი ქანების სამშენებლო უბნებიდან გატანისა და შემდგომი გამოყენების ან/და დასაწყობების პირობების შესახებ;
- ობიექტების მშენებლობისთვის საჭირო სამშენებლო მასალების მოპოვებისა და სამშენებლო მასალების დამამზადებელი ობიექტების (არსებობის შემთხვევაში) მოწყობის შესახებ ინფორმაცია;
- გამოყენებული ტექნიკის ჩამონათვალი და რაოდენობა;
- დეტალური ინფორმაცია პროექტის ფარგლებში, მდ. ეშმაკის ღელეს სათავე კვანძთან, მოსაწყობი სამშენებლო მოედნის შესახებ. მათ შორის შერჩეული ტერიტორიის აღწერა, shp ფაილების და GPS კოორდინატების მითითებით; გენ-

გეგმა, შესაბამისი ექსპლიკაციით; სათავე კვანძის მშენებლობის მომსახურებისთვის გათვალისწინებული ინფრასტრუქტურის შესახებ ინფორმაცია; წყალმომარაგებისა და ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხები;

4.2. გზმ-ს ანგარიშის გეოლოგიურ ნაწილში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- **გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა:**
  - რელიეფი (გეომორფოლოგია);
  - გეოლოგიური აგებულება და ტექტონიკა;
  - სეისმური პირობები;
  - ჰიდროგეოლოგიური პირობები;
  - საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების პიკეტური აღწერა (რომელიც უნდა მოიცავდეს საპროექტო ტერიტორიის სივრცეში არსებული საშიში გეოლოგიური პროცესების აღწერასაც).
- **გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება:**
  - ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე;
  - საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, პრევენციული/შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით. მათ შორის გვირაბების (ბურღვა-აფეთქების მეთოდით) გაყვანის და მაღალი დახრილობის ფერდობებზე ჭრილების გაკეთების შედეგად გეოდინამიკური პროცესების გააქტიურებისა და მათი მართვის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
  - გეოდინამიკურ პროცესებზე დაკვირვების/მონიტორინგის საკითხი;

4.3. ჰიდროლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- მდ. სტორის ჰიდროლოგიური მახასიათებლები;
- მდინარე ეშმაკის ღელეს ჰიდროლოგიური მახასიათებლები;
- დეტალური ინფორმაცია აღნიშნული მდინარეების საშუალო წლიურ ხარჯებზე და ჩამონადენის შიდაწლიურ განაწილებაზე;
- დეტალური ინფორმაცია მაქსიმალურ ჩამონადენზე, მინიმალურ ჩამონადენზე, მყარ ნატანზე;
- მდინარეების სიგრძე და სიგანე (როგორც საერთო, ისე საპროექტო კვეთში არსებული);
- საპროექტო არეალში, როგორც დამბების ზედა ასევე მის ქვედა ბიეფში, მდინარის შენაკადების შესახებ ინფორმაცია, მანძილებისა და აღნიშნული შენაკადების მიერ გატარებული ხარჯის მითითებით;
- დეტალური ინფორმაცია ჰესების მიერ ასაღები წყლის რაოდენობებზე 10%, 50% და 90%- იანი უზრუნველყოფისთვის;
- სავალდებულო ეკოლოგიური (სანიტარული) ხარჯისა და მისი დადგენის მეთოდოლოგიის შესახებ ინფორმაცია;
- ღვარცოფული ნაკადების და საჭიროების შემთხვევაში ღვარცოფსაწინააღმდეგო ღონისძიებების, კალაპოტური პროცესების და ნაპირსამაგრი სამუშაოების შესახებ ინფორმაცია;
- მშენებლობის და ექსპლუატაციისთვის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში უნდა აისახოს და გათვალისწინებული იყოს ჰესების ზედა და ქვედა

ბიეფებში წყლის დონის მზომების დაყენება, წყლის ხარჯების დადგენილი სიხშირით გაზომვა, დონეებსა და ხარჯებს შორის დამოკიდებულების მრუდების აგება და ყოველდღიური დონეების და ხარჯების შესახებ ინფორმაციის ყოველკვარტალურად გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარმოდგენა;

- პროექტის გავლენის ზონაში მოქცეული მდინარეების (მდ. ეშმაკის ღელე, მდ. სტორი) მონაკვეთზე წყალმოსარგებლების შესახებ ინფორმაცია, ასევე მდინარის აღნიშნულ მონაკვეთზე არსებული წყალსარგებლობის გათვალისწინებით მდინარის გარემოსდაცვითი (ეკოლოგიური) ხარჯის გაანგარიშება და უზრუნველყოფა.

4.4. გზმ-ის ანგარიშში, ბიომრავალფეროვნების შეფასების ნაწილში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ მცენარეებზე, ცხოველებზე (განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს "წითელ ნუსხით" დაცულ სახეობებზე) და ჰაბიტატებზე, მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე. ამასთან, წარმოდგენილ იქნას ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები ფოტომასალასთან ერთად;
- დეტალური ინფორმაციას, პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ იქთიოფაუნაზე, მასზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე;
- გზმ-ის ანგარიშში აისახოს წყლის ე.წ ეკოლოგიური ხარჯის საკმარისობის საკითხი მდ. ეშმაკის ღელეს წყლის ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების თვალსაზრისით;
- ჭრას დაქვემდებარებული მცენარეების შესახებ ინფორმაცია;
- ბიომრავალფეროვნების კვლევის ანგარიშზე დაყრდნობით შემუშავდეს შემარბილებელი ღონისძიებების თავი და მონიტორინგის გეგმა, სადაც აისახება ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე და შემარბილებელი ღონისძიებების ეფექტურობაზე დაკვირვების საკითხი;
- პროექტის ალტერნატივების, ასევე სანაყაროებისთვის და სხვა დამხმარე ობიექტებისთვის განკუთვნილი ტერიტორიების განხილვა/შერჩევა მოხდეს ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების ჭრილშიც. ამასთან, დასაბუთდეს სათავე ნაგებობის შერჩეული ალტერნატივა და დეტალურად განხილულ იქნას უარყოფილი (მესამე ჰიდროაგრეგატის დამატება) ალტერნატივა;
- დოკუმენტში ვკითხულობთ, რომ „დამატებითი ტერიტორიების ათვისება არ იგეგმება“, თუმცა პროექტის აღწერაში მითითებულია რომ, იგეგმება ტიროლის ტიპის წყალმიმღების, წყალსაშვის, გამრეცხი ხვრეტის, მიმყვანი არხის, სალექარის, სადაწნეო აუზის, თევზსატარის, სადერივაციო მილსადენის და 4 ერთეული გვირაბის მშენებლობა. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საჭიროა გზმ-ის ანგარიშში აისახოს ინფორმაცია ზემოაღნიშნული ინფრასტრუქტურის, მათ შორის გვირაბების მშენებლობით გამოწვეული ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების შესახებ და განისაზღვროს შესაბამისი შემარბილებელი და/ან საკომპენსაციო ღონისძიებები.
- პროექტის განხორციელებით გამოწვეული ზემოქმედება ბიომრავალფეროვნებაზე, მათ შორის ზემოქმედების შეფასება წყლის და

წყალზე დამოკიდებულ სახეობებზე, მცენარეულ საფარსა და ჰაბიტატის მთლიანობაზე, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;

5. პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის:

- ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების შეფასება ჰესის მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე, მათ შორის ემისიები სამშენებლო ტექნიკისა და სამშენებლო მასალების დამამზადებელი ობიექტის (არსებობის შემთხვევაში) მუშაობისას, გაბნევის ანგარიშის მითითებით. ამასთან წარმოდგენილი უნდა იყოს ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები; პროექტის ფარგლებში ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების სტაციონარული წყაროს არსებობის შემთხვევაში გზშ-ის ანგარიშს თან უნდა ახლდეს **ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი;**
- ხმაურის და ვიბრაციის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება დაგეგმილი საქმიანობის მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე, შესაბამისი რეცეპტორებისა და შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- საპროექტო ინფრასტრუქტურული ობიექტების მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე, მათ შორის გრუნტის წყლების დებიტის ცვლილებით გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ზემოქმედება ზედაპირული წყლის ობიექტზე, მათ შორის ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკების, მდინარის კალაპოტში წყლის ხარჯის შემცირებისა და ჰიდროლოგიური რეჟიმის დარღვევით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- პროექტის ფარგლებში მდინარეში წყლის ჩაშვების შემთხვევაში გზშ-ის ანგარიშს თან უნდა დაერთოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული - **ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩამდინარე წყლებთან ერთად ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმების (ზ.დ.ჩ) პროექტი;**
- ტურბინების ექსპლუატაციით მოსალოდნელი ზემოქმედება ზედაპირული წყლის ობიექტზე, წყლის ხარისხზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- პროექტის განხორციელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება მდინარის ნატანის მოძრაობაზე;
- ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე, ამასთან მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე ნიადაგის/გრუნტის დაბინძურების შეფასება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, მიწის საკუთრებასა და გამოყენებაზე, ბუნებრივი რესურსების შეზღუდვაზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები (მათ შორის პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი სოციალური პაკეტების შესახებ ინფორმაცია);
- **გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედების შეფასება და მისი აუცილებლობის დასაბუთება, რაც გულისხმობს გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედებით**

გამოწვეული დანაკარგებისა და მიღებული სარგებლის ურთიერთშეწონას გარემოსდაცვით, კულტურულ, ეკონომიკურ და სოციალურ ჭრილში;

- დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების გამოწვეული გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედების აღწერა, რომელიც განპირობებულია ავარიისა და კატასტროფის რისკების მიმართ საქმიანობის მოწყვლადობით;
- პროექტის განხორციელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება რეგიონის ტურისტულ პოტენციალზე;
- მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე ზემოქმედება სატრანსპორტო ნაკადებზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მდ. ეშმაკის ღელეს სათავე კვანძამდე მისასვლელი გზის მოწყობით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება;
- ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე. გზმ-ის ანგარიშის მომზადების პროცესში ჩართული იყოს შესაბამისი კომპეტენციის სპეციალისტი (ისტორიკოსი/არქეოლოგი), რათა გამოირიცხოს შესაძლო არქეოლოგიური ობიექტების დაზიანების რისკები, ასევე სათანადოდ შეფასდეს პროექტის გავლენის ზონაში კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებსა და კულტურულ ფასეულობებზე პირდაპირი და არაპირდაპირი სავარაუდო ზემოქმედება;
- პროექტის განხორციელებით მოსალოდნელი კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე, არსებული ან/და საპროექტო ჰიდროელექტროსადგურების გათვალისწინებით. მათ შორის შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა. მათ შორის ყურადღება გამახვილდეს ჰიდროდინამიკურ ავარიაზე რეაგირების საკითხებზე;
- ობიექტის მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპებისთვის შემუშავებული კონკრეტული შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა-გრაფიკი;
- ობიექტის მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპებისთვის შემუშავებული გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა, შესაბამისი საკონტროლო წერტილების მითითებით;
- გზმ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები, რეკომენდაციები და საქმიანობის განხორციელების პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება და განსახორციელებელი ღონისძიებების დეტალური აღწერა.

6. გზმ-ის ანგარიში წარმოდგენილი უნდა იყოს ასევე:

- ჰესის ინფრასტრუქტურული ობიექტების საბაზისო და შეცვლილი ტექნიკური პარამეტრები ერთიანი ცხრილის სახით;
- აეროფოტო სურათზე (მაღალი გარჩევადობით) დატანილი საპროექტო არეალის სქემატური რუკა ბეჭდური და ელექტრონული ფორმით (A3 ფორმატი; Shape ფაილი WGS_1984_37N(38N) პროექციით), სადაც მოცემული იქნება: ჰესის ინფრასტრუქტურული ობიექტები (სათავე ნაგებობა, კაშხალი, სადერივაციო მილსადენი, ჰესის შენობა, სადაწნეო მილსადენი, სამშენებლო ბანაკი, მისასვლელი გზები, სანაყაროები);
- მდინარე ეშმაკის ღელეს აბსოლუტური მინიმალური და მაქსიმალური ხარჯების შესახებ ინფორმაცია;

7. შენიშვნები, რომლებიც ასევე გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზშ-ის ანგარიშში:

- 2018 წლის 7 მაისის გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილებით (N 2-316 ბრძანება) განსაზღვრული პირობების შესრულების მდგომარეობის შესახებ დეტალური ინფორმაცია (განხილული იქნეს თითოეული პირობის შერულების საკითხი/ანალიზი);
- წარმოდგენილი მთლიანი 15897 კვ.მ ფართობიდან (shp-ფაილები), „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს №299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, 15823 კვ.მ ფართობი მდებარეობს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ სახელმწიფო ტყეში. კერძოდ, თელავის სატყეო უბნის ფშაველის სატყეოს NN26;27;28;29;30;46;47 და N48 კვარტლებში. გაცნობებთ, რომ სახელმწიფო ტყის ტერიტორიაზე საქმიანობა საჭიროებს შეთანხმებას სახელმწიფო ტყის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან, აღნიშნული საკითხი ასახულ უნდა იქნეს გზშ-ის ანგარიშში და წარმოდგენილ იქნეს კანონმდებლობით გათვალისწინებული დოკუმენტაცია;
- გზშ-ის ეტაპზე დაზუსტებასა და დეტალურ განმარტებებს საჭიროებს სტორი 1 ჰესის პროექტის ფარგლებში შესული თითოეული ცვლილების შესახებ ინფორმაცია;
- გზშ-ის ანგარიში შედგენილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობისა და სკოპინგის დასკვნის მოთხოვნების შესაბამისად. გზშ-ის ანგარიშში მოცემული უნდა იყოს სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული თითოეული საკითხის შესახებ შესაბამისი ინფორმაცია;
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „სტორის“ მიერ წარმოდგენილ, ჰიდროელექტროსადგურის „სტორი 1 ჰესი“ მშენებლობასა და ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების პროექტზე სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი, შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.